

การศึกษาการดูแลต่อเนื่องที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรก

**THE STUDY OF FAMILY-CENTERED CONTINUING CARE OF FIRST
STROKE PATIENTS**

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2552

วิทยานิพนธ์ การศึกษาการดูแลต่อเนื่องที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางในผู้ป่วย
โรคหลอดเลือดสมองครั้งแรก
The Study of Family-centered Continuing Care of First Stroke Patients
ชื่อนักศึกษา นางสาวอ้อมใจ แก้วประหลาด
รหัสประจำตัว 474043
สาขาวิชา การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
ปีการศึกษา 2551

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา ได้ตรวจสอบและอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2551

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณราย แสงวิเชียร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.รัชณี นามจันทร์)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ คิ้วแพง) จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

วิทยานิพนธ์	การศึกษาการดูแลต่อเนื่องที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรก
	The Study of Family-centered Continuing Care of First Stroke Patients
ชื่อนักศึกษา	นางสาวอ้อมใจ แก้วประหลาด
รหัสประจำตัว	474043
สาขาวิชา	การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และความคาดหวังในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรกอย่างต่อเนื่องที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางตามการรับรู้ของผู้ป่วยครอบครัว และบุคลากรสุขภาพ และสังเคราะห์แนวทางเบื้องต้นในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรกอย่างต่อเนื่องที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรกจำนวน 7 คน ครอบครัวจำนวน 7 คน บุคลากรสุขภาพจำนวน 11 คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – ตุลาคม 2550 เครื่องมือคือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และตัวผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัญหาในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรกในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ป่วยประสบปัญหาขาดคนดูแล สิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย มีปัญหาค่าใช้จ่าย ขาดยาลดความดัน ช่วยเหลือตนเองได้น้อยลง...ต้องพึ่งพาทำกิจวัตรประจำวัน ส่วนครอบครัวหรือผู้ดูแลไม่มั่นใจจะดูแล ไม่รู้ว่าดูแลอย่างไร การดูแลเป็นภาระหนักเกินไป และไม่มีส่วนร่วมในการดูแล ทั้งนี้ผู้ป่วยและครอบครัวล้วนมีภาวะเครียดและยอมรับเหตุการณ์ไม่ได้ และระบบบริการขาดการเตรียมความพร้อมของผู้ดูแล การประสานงานดูแลไม่ต่อเนื่อง ระยะเวลาทำกายภาพบำบัดน้อย 2) ความต้องการของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรกคือ อยากรักษาและกลับมาใช้ชีวิตเหมือนเดิม ต้องการกำลังใจและความรู้ในการดูแลตนเอง ส่วนครอบครัวหรือผู้ดูแลต้องการเรียนรู้ในการดูแลที่ทำได้จริง ลงมือปฏิบัติได้ ได้รับการเตรียมพร้อมก่อนกลับไปดูแล ครอบครัวช่วยเหลือกัน ผู้ป่วยต้องร่วมมือ ต้องปรับวิถีคิด และต้องการบริการพยาบาลที่บ้าน 3) ความคาดหวังในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรกคือ การดูแลรักษาที่ดีให้หายปกติ ใส่ใจช่วยเหลือ

เมื่ออยู่บ้าน ผู้ดูแลประเมินสภาพขั้นพื้นฐานได้ มีส่วนร่วมลงมือทำจริง พยาบาลเยี่ยมบ้านสม่ำเสมอ ได้รับการประสานงานให้มีการดูแลต่อเนื่อง และได้รับการส่งต่อข้อมูลเพื่อการดูแลต่อเนื่อง

4) แนวทางการดูแลต่อเนื่องในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรกที่เน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย แนวทางการวางแผนจำหน่าย แนวทางการดูแลที่บ้าน และแนวทางการส่งต่อผู้ป่วย

คำสำคัญ: การดูแลต่อเนื่อง ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองครั้งแรก การดูแลที่เน้นครอบครัว เป็นศูนย์กลาง

Thesis Title	The Study of Family – Centered Continuing Care in First Stroke Patients
By	Miss Omjai Kaewpralad
Identification No.	474043
Degree	Master of Nursing Science Program (M.N.S.)
Major	Community Nurse Practitioner
Academic Year	2008

ABSTRACT

This qualitative research aimed 1) to study the problems, needs and expectations of family-centered continuing care in first stroke patients from the patients', families' or caregivers', and healthcare providers' perspectives; and 2) to synthesize primary guidelines for family-centered continuing care in first stroke patients. Key informants were seven first stroke patients, seven families, and eleven healthcare providers. Data collection was conducted during February to October 2007. Research tools were guideline questions for in-depth interview, guideline for participant observation, and the researcher. Data collections were in-depth interview and participant observation. The content analysis was performed. The Research Human Right for key informants was protected.

The results were as follow. 1) The problems in the care for first stroke patients from the key informants' perspectives included "a lack of caregiver", "inconvenient environment", "cost-expense issues", "difficult defecation", "reduce ability in self-care and depend on others in performing daily activities". Families or caregivers felt uncertain to care, didn't known how to care, felt burden, and lacked of participation in the care for the patients. Both patients and family members were stress and unacceptable to the circumstance. Health care service didn't prepare caregivers for the care, didn't coordinate for continuing care and had few times for physical therapy. 2) The needs of the patients were "hoping to get well and be back to have usual life", "encouragement" and "self-care knowledge". Families' or caregivers' needs were "learning the care by doing", "practicing the care", "being prepared to perform the care before the patient's discharge", "family support", "patients' compliance", "adjustment the way of thinking", and "home visit by nurse". 3) The expectations in the care for first stroke patients were "a good care

for recovery”, “paying attention to the care at home”, “caregivers could basically assess the patients”, “learning by doing”, “regular home visits by nurses”, “being coordinated for continuing care”, and “information was referred for continuing care”. 4) The guidelines for family-centered continuing care in first stroke patients were consisted of “a practice guideline for discharge planning”, “a practice guideline for home visit”, and “a practice guideline for referral patients”.

Key Word: Continuing Care, First Stroke Patients, Family-centered Care.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.รัชณี นามจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพัยค์ษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ คิ้วแพง ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำเพื่อให้ วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และคณาจารย์พิเศษทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาอันมีค่ายิ่ง แก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ครั้งแรก ผู้ดูแลและครอบครัว แพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักโภชนากร ที่ได้ให้ข้อมูลที่มีค่ายิ่ง ทำให้ผู้วิจัยได้มีมุมมองที่แตกต่างกัน สะท้อนคิด เพื่อให้ได้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และส่งผลให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ชีวิตที่มีค่ายิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ผู้ให้กำเนิด ให้ความรัก ความห่วงใย และอบรมสั่งสอน ให้มีความอดทนและมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ขอขอบพระคุณกำลังใจจากคุณป้าทั้งสองคน พี่น้องและหลาน ๆ เพื่อน ๆ ขอขอบคุณผู้ร่วมงานชั้น 17ES ที่ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกเวลาในการศึกษา น้องกมลวรรณที่ช่วยเหลือไปเป็นเพื่อนผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลผู้ป่วยที่บ้าน ที่ทรศนีย์ที่คอยกระตุ้นให้กำลังใจและช่วยเหลือตลอดมา พี่สิริชชา น้องพัชรีที่เป็นกำลังใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นในหลักสูตร พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน รุ่นที่ 1 และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือตลอดการศึกษา

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ได้เป็นแหล่ง ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และคุณธรรมแก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำสิ่งเหล่านี้ไปปรับใช้ในหน้าที่การงานของวิชาชีพและชีวิตประจำวันในสังคมอย่างมีคุณภาพ และจะนำความรู้ไปสร้าง ประโยชน์แก่ประเทศชาติบ้านเมืองสืบไป

อ้อมใจ แก้วประหลาด